

CONVORBIRI LITERARE.

ANUL II

(1 Martie 1868 — 1 Martie 1869).

Redactoru: *Jacob Negruzzi.*

IASSI 1869.

TIPOGRAFIA SOCIETĂȚII JUNIMEA.

CONVORBIRI LITERARE.

Apare la 1 și 15 a fiecărei luni.

Abonamentul pe unu anu in România liberă unu galbenu; in Austria 4 fl. — Abonamentele se facu in Iassi la Tipografia Societății Junimea; in București la librăria Soccec & Comp.

S U M A R I U.

Primblări, de D. I. Negruzzi.

Viața a XII imperatori, traducere din Suetoniu de D.

G. I. Munteanu. — Critică de D. N. Quintescu.

Teodor și Fevronia, legendă de D. D. Morțun.

Ultima lacrimă; Unu toporașu; Proză și Poesie; Doue viețe, poesii de D. I. Negruzzi.

Corespondență.

Anunciuri.

P R I M B L Ă R I.

(Urmare).

III.

Svițera este o mică republică care se imparte in alte douăzeci și doue de mici republice. Ea se deosebesce de alte țeri printr'aceea că are munți frumoși, lacuri poetice și brânză bună. Găsindu-mă odată in Svițera, n'ar fi fostu păcatu să nu gustu aceste frumuseți și bunătăți? De sigur! Deaceea, luându o grabnică hotărire, mă afundăi in Svițera. Până la Lucernă, singurul lucru insemnatu ce am observatu, este că wagoanele drumului de feru scutură foarte mult. La Lucerna ănsă am văduțu leul, mulți Engleji și lacul celor patru cantoane.

Leul de la Lucerna este taiatu intr'o mare stâncă: statuă colosală comemorativă pentru cei 800 de Svițeri din garda regelui de Franca care au căduțu la 10 Augustu 1792 la Tuilerii. Leul străpunsu de o săgeată, cade la pământu dar in căderea sa intinde laba pe crinul Burbonilor pe care ilu acopere și cearcă să-lu apere încă in agonia morții. Din sus se coboară flori și frunze care paru a fi lacrimi vearsate pe mormântul viteazului leu. Dedesubt sunt sculptate cuvintele: *Bravurei și credinței Elvetice*. Totu tabloul se reflectă lin intr'o apă ce doarme la picioarele stâncei. Tot atât de lin se reflectă acestu spectaculu și in inchipuirea mea. Ideea de a representă bravura și credința prin majestuoasa figură a unui leu, este cu atât mai nimerită cu cât este simplă și in arte ca in toate adorezu simplitatea. Cufundatu in acestu aspectu, nu m'am pututu opri de-a nu-mi reaminti scena pe care acestu tablou o imortalizează.

Nobleța și clerul care susțineau încă tronul șovăitoru al Franciei, nu aveau meritu devotamentului, căci susținendu pe nenorocitul rege, ii sprijineau causa lor proprie, care eră nedespărțită de causa tronului, dar acești străini nu erau impinși de nici unu mobilu

interesatu, îi susțineau pe rege fiindu că-i jurase credință. Și cu toate aceste acei mari din jurul tronului părăsiră pe rege în momentul suprem al pericolului, singuri fii liberi a unei republice străine preferu a-și sacrifica viața, a-și sacrifica chiar ideile de libertate ce le supseseră în libera lor patrie din sênul mumei, pentru ideea mai înaltă și mai nobilă a credinței. Pentru această idee îi primescu moartea pe treptele tronului unui despotu străinu; leul cădându intinde ănsă în momentul morții, laba sa rănită pe steama Burbonilor. Care a fostu resplata lor petru atăta bravură și credință? Burbonii restabiliți pe tronul străbunilor, ridicară la onori și măririi pe acei care-i părăsiseră, dar uitară pe străini. Nici o peatră din palatul regescu, nu amintesce sinsacrificarea acestor bravi. Stăpânul nu-și aduce a minte de serviciile plătite ale servitorului. A trebuitu ca frații lor liberi să înalță într'o republică, unu monumentu ce aduce a minte de aparierea glorioasă și tragică a unui despotu. Și monumentul jalnicu incunjuratu de crengel salcelor plângătoare este nu numai o tristă amintire pentru frații lor căduți și pentru vitejia și credința lor, dar o pre târzie însciuțare care arată soarta ce asceaptă pe acei cari părăsescu pământul părintescu și caută glorie și avuție în sprijinul unor idei străine acelor în care s'au născutu.

Preocupatu de aceste idei mă preuamblam pe malurile lacului. Sara își intinseseră roasele sale aripi și nici unu vântisoru nu suflă. Pe lacu se vedeau multe barce mișcându-se în toate părțile când grabnic conduse de patru lopeți, când legănându-se încet după voia undelor. În unele se aușiau

căntece voioase eșindu din pepturi bărbătesci, în altele poate șopteau doue glasuri încet și tainic, temându-se chiar de indiscrețiunea apei. Deasupra lacului se vedeă în stînga Rigi, muntele celu mai frequentatu din Svițera, în față cu densusul ănsă în dreapta se vedeă muntele Pilatus, urcându-se drept în sus. Acești doi munți păreau a se uită posomoriti unul la altul ca doi rivali. Pilatus cu fruntea sa albă de omātu, eră ca unu bētrănu ce-și-a pastratu toată vigoarea bărbăției și priviă cu disprețu pe rivalul seu a cărui pēru nu eră ăncă cărunțitu. Dar Rigi de și mai micu, rideă de acestu disprețu, căci culmea sa mai plăcută atrăgea pe toți călătorii în vreme ce pușini visitau stâncele albe ale bētrănului. În departare se desfășură o panoramă grandioasă de munți din care cei de pe urmă se perdeau cu coloarea firmamentului. Noaptea mă surprinse perdutu în această privire. Barcele despăruse de pe lacu, și o linisce măreață se intinse asupra pământului. Totul eră în nemiscare, numai sus pe ceru se vedeă clipindu planetele și din când în când câte o stea sburându ca săgeata dinaintea celorlalte. Intregul firmamentu se reflectă acum în oglinda lacului și-lu străbăteă cu luminele sale până în fundu. Simțurile mele sorbeau cu voluptate acestu frumosu aspectu și încetasem de a gândi, când deodată aușii unu glasu de femee străbătându valurile aerului și pētrunđendu dulce în urechea mea. Mai multe momente rămăsei fără mișcare și imi părea că visezu unu visu fantasticu și divin. Apoi stringându-mi puterile mă desceptăi din visul meu și atunci abie aușii acompianamentul melodicu alu unui claviru. Glasul căntă adio a lui Schu-

bert.. Acestu cântu ilu auđisem ades odinioară și o dureroasă amintire erà legată de dănsul. Anii ănsă sburase și timpul trimise balsamul seu indurătoru pe deasupra unei răni adănci; amintirea imi trecu prin minte ca fulgerul dar tot așa de răpede dispărù. Șculându-mă, mă indreptăi spre o fereastră pe jumătate deschisă și ascunsă de obscuritate și vedui o femeie tănără și frumoasă care ședeà inaintea unui claviru. Degitele sale atingeau lin tastele instrumentului, in vreme ce glasul seu se perdeà in aeru și părul seu lungu și blondu se coborià tulburatu peste spate și umere. Ea își ațintise ochii in sus, dar ochii se nu vedeau nimica căci toate simțurile erau absorbite de cântecul duiosu ce păreà a eși din sufletul seu. Ȃntei cređui că este singurã, incurėndu vedui ănsă unu bėtrănu cu părul albu care ședeà pe unu jilțu intr'unu unghiu alu casei. Elu ascultà cu induiosare cântecul tănerei femeii și ochii sei nu se dislipeau de dănsa. După cătva timp, elu se sculà incet de pe jilțu și apropiindu-se de dănsa, ăi puse mână pe umėru.

— Destul, iubită Clara, dișe elu. Cântarea te obosesc și-ți mișcă sufletul, indreptându-lu spre unu trecutu, pe care trebuie să cauți a-lu uită. E tărđiu și se cade se dobândimu prin somnu putere nouă pentru preumblarea de mănne.

Clara se sculă de pe scaunu și se uită cu dragoste la dănsul. Elu ănsă o luă de mână, o sărută pe frunte și după ce-i ură o bună noapte, se depărtă. Singurã, Clara remase cătva minute in nemișcare și mi se părù că vedu doue lacrimi udându genele sale. Apoi după ce inchise clavirul, se indreptă spre fereastră. Eu mă depărtăi in grabă. — Ajunsei a

casă intr'o mare nelinisce. De și noaptea erà inaintată somnul nu voiă să-mi vie și așeđându-mă pe balconul meu care erà spănzuratu asupra riului Reuss, priveam cum undele sale eșiau incet din lacu. Mi se păreà că vedu oglinindu-se in apă figura tristă și frumoasă a tinerei Engleze și părul seu displetitu amestecându-se cu undele limpeđi și line. Vedeam fața sa palidă esprimėndu o așa durere, in incăt durerea se comunică și sufletului meu. Nu știu căt voiu fi statu cufundatu in aceea simțire ce nu se poate descrie, când lovitu de o subită obosială, ochii mei incepurė a se inchide. Abie mă aruncăi pe patu și somnul se coborì grabnic peste pleoapele mele. Unu visu fantasticu imi apărù: Mă visai pe malurile lacului și vedėndu sus pe o stăncă chipul frumosu a tinerei Engleze cătându din liră cântecul Loreley. Eram așa de imbatatu de cântul seu, incăt nu luam sama că munții Pilatus și Rigi incepeau a-și plecà fruntea spre peptul meu. Deodată unu aeru greu și inădușitu mă apăsà, munții se plecau din ce în ce mai jos . . . o clipală ăncă și eram ingropatu sub urieșele lor stănci . . . când vedui leul intinđėndu-mi laba sa rănită in ajutoru; inima imi băteà cu putere și resuflarea mi se sfărșià . . . atunci desceptându-me. sării drept in sus de pe patu. — Dormisem imbracatu, ușa balconului erà deschisă și soarele era sus.

IV.

Indată ce vine luna Iulie, o mare parte din Anglia se străpeartă in Svițera și o vėntură in toate părțile. Nu este orașu, nu este izvoru, piscu sau ghețaru pe care l'ai visită

fără a întâlni Engleji, așa încât se pare că Svițera este locuită mai mult de Engleji decât de Svițeri. Englezii privescu Svițera ca o proprietate a lor și au isbutitu a străpurtă obiceiurile lor insulane in mica republică Elvetică. Mie unul nu-mi place să am Engleji tovarăși de călătorie, și curiositățile și bizareriile lor care facu pe mulți se ridă, pe mine me superă și me iritează. Nu înțelegu pentru ce aru avè ii privilegiu să-și procure toate îndămănările cu disprețul îndămănarilor altora, și cu ce dreptu își aroagă monopolul originalității. Deaceea fiindcă in desele mele călătorii, am avutu nenorocirea să întâlnescu neincetat acestu neplăcutu soiu de tovarăși, care de multe ori, mi-a amăritu viața, am gânditu că trebuie combătuți cu propriile lor arme și am adoptatu principiul de-a opune Englezului unu Englezu și jumătate. Când sunt cu Engleji intr'o trăsură de drumu de feru sau in diligență și vedu figurele lor mute și nemișcate care me incunjură, dau figurei mele o espresiune și mai mută și pentru toate comoarele lumii n'ășu adresă unuia dintr'ênșii cuvântul. Când vedu că unul ar avè gustu să inceapă cu mine o conversațiune, eu intorcu spatele cu disprețu. Dacă vo doi vorbescu incet între dênșii sau incepu a dormi, me facu că dormu și eu și horăescu din toate puterile peptului pân ce-i vedu că suferu torture pe locurile lor și simțescu că in gându mă blastemă amar. De și fumezu cu pasiune, niciodată in societatea lor nu-mi facu plăcerea de a-mi aprinde o sigară și indata ce vedu că vre unul voesce să fumeze, eu incepu a suflă greu, a-mi contractă toate musculele obrazului, a deschide toate ferestrele până ce inamicul își

aruncă sigara. Când ănsé l'am privatu de această mulțămire, simtu o satisfacere nepusă, precum ar resimți unu generalu care a nimicitu tot planul de bătălie a dușmanului.

Poate riđi de mine, iubite cetitoru și gândesci că ar trebni să fiu mai filosofu, să lasu pe oameni cum sunt, cu atăta mai mult că nu va fi cu neputință să schimbu natura lor și că nu-i cu minte a-și resbună asupra cătorva indiviđi de defectele unei națiuni. Vei fi avendu dreptate de-a argumentă astfelu, când ești aședatu pe jilțu și cetesci in linisce jurnalul, fumănndu sigareta, dar când ai fi in pozițiunea mea paremi-se că ți-ai uită teoria. Judecă singuru!

Plecasem de la Lucerna cu vaporul să mă ducu la Wägis, micu orașu aședatu la picioarele lui Rigi. Când cineva se află pe lacul celor patru cantoane, este o crimă a nu se uită imprejurul seu, căci in toate cărțile de geografie și in toate descrierierile de călătorii, se cetesce că acestu lacu este celu mai frumosu din Svițera și prin urmare din Europa. Ce este dar mai natural decât a te aședă pe puntea vaporului și a-ți lasă ochii să rătăcească in toate părțile, după voia lor. Aceasta voiam s'o facu și eu, dar vai! Puntea eră ocupată de sute de Engleji cari cu toții își deschisese corteluri pentru a se apară de rađele soarelui. In zadar mă incercam să potu găsi vo crăpătură între doue corteluri; in zadar să mă uitu pe deasupra sau pe dedesubt, privala eră hermetic inchisă prin cortelurile Englezesci. Ce eră de făcutu? Făcendu in mine unu jurământu grozavu să-mi resbunu asupra întregii națiuni, m'am coboritu jos in căiută. Acolo unu călătoru eră culcatu cu ca-

pul pe canape și cu picioarele pe masă. O singură ochire mi-a fostu de ajunsu pentru a vidè că este și elu Englezu. Dorul resbu-nării me cuprinse. Asteptându cu nerăbdare o ocasiune potrivită, am luatu unu scaunu l'am pusu pe masă și culcându-mă de-a lungul pe masă am aședatu picioarele sus pe scaunu. De și mai sus, eram intr'o pozițiune analogă cu acea a inamicului meu naturalu. Amundoi stamu nemișcați și ne măsuramu cu ochii.

— You speak English? me intrebă elu.

„No“! respunsei cu o voce grozavă, aruncându-i cu picioarele scaunul drept peste genunchi. Englezul sări in sus țipându ca unu desperatu. Ȃnsă eu adresându-me cătră dēnsul, i-am cerutu politicos de iertare și l'am incredințatu că a fostu din nebagare de samă. Gemete surde eșiau din peptul Englezului și ar fi eșitu poate multă vreme încă, dacă in acelu momentu vaporul nu s'ar fi opritu in locul unde trebuiă să ne coborimu.

Șchelele orășelului furmicau de călători, și de călăuzi cu cai și cu catări. Din vaporul meu alergare cu toții sau să iee posesiune de vre unu catăru sau să se urce pe jos in sus spre virful muntelui Rigi. Ȃioa eră inaintată și nu eră mult timpu de perdutu dacă voiai să ajungi pe culme pentru a asistă la apusul soarelui. Eram nehotăritu dacă este mai bine să incalecu sau să mă suiu pe jos, când unu tēneru cu pērul crețu, frumușelu la față și sprintenu la trupu care me observă de câteva minute, imi propuse să luăm unu catăru in tovărășie. In chipul acesta, țise elu, vom avē și plăcerea de a ne primblă pe jos și ocasiunea de a ne odihni când

vomu fi trudiți, și mulțămirea de a putē convorbì și de a scurtă astfeliu drumul.

— Bucuros! respunsei eu și indată năimirēmu unu catăru. — Fie care din noi trebuie să incalece o jumătate de oară ș'apoi cedēdu catărul cătră tovarășu, se suia o jumătate de oară pe jos. Eu incălecăi celu ănteu și junele meu tovarășu mergeă incet pe lângă mine sprijinindu-se de unu bastonu lungu cu virful de feru și ascuțitu, precum se intrebuintează in Svițera de cătră toți turiștii. Drumul eră ăngustu și presuratu cu mii de petricele. Cu cât te urcai mai sus cu atăta drumul deveniă mai răpede și mai oboșitoru. De și după unu marșu de vo doue oare suflamu amundoi grēu și ne curgeau sudorile in șiroae, toată vremea eramu vioiși și petreceamu spuindu-ne tot soiul de glume. Junele cu pērul crețu eră de o veselie fără margini; când nu mai puteam de căldură și credeam că mă lasă puterile auđiam unu hohotu de risu resonându pe catăru și-mi străngeam toate puterile să mă ținu pe picioare pân va trece jumătatea de oară. Dar lucru curiosu! Pe când eu mă coboriam de bună voie, când acul ornicului imi vestiă că momentul a sositu, junele meu se făcea că uită și neincetat trebuiă ca eu să-i aduc aminte.

— He! tinere! tinere! Ear mă inșăli cu trei minute, strigai eu.

„A dracului catăru, respunse elu; nu vranici de cum să se opreacă!

— CREDU și eu, dacă in locu de a stringe friul, ăi dai cu călcăile.

„Așa trebuie să faci . . Catărul e tocmai contrariul calului. N'ai luatu sama că elu pleacă când i spui *tbrrr* și când ăi spui *hi!* se opresce?

— N'am luatu sama, dar poftimu jos că nu mai potu.

„Eaca me dau. *Hi! Hi!*

Catărul ănsă nu voiă să se oprească.

— Ear cearcă cu strinsul friului, poate s'a opri.

Vedându că catărul tot mergea, am să-ritu și l'am opritu de coadă.

Deacum înainte, ie adio de la catăru, i-am țisu eu, suindu-me pe șea și ridându. Nu me mai coboru până sus.

— Aibi milă de tinerețele mele, response elu. Sunt unu june plinu de speranță și de viitoru și unicul fiu la părinți, ar fi păcatu!

„Din ce parte a lumii ești, căci după fisionomia D-tale nu pricepu nimica?

— Sunt de pe malurile mirositoare ale Sennei. Tatăl meu e Francezu și maica mea Germană. Eu sunt ănsă cosmopolitu:—Ubi bene, ibi patria.

„Dacă ești totdeauna veselu și dispusu ca acum, ai o patrie foarte intinsă.

— Patria mea s'intinde de la apusu la răsăritu și de la miață-noapte la miață-zi. Număru douedece și trei de ani și anii la mine se compunu din douespredece luni de primavară. Părinții mei mi-au datu numele Edgar și au hotăritu să mă facă păstoru. Departe de mine fie ănsă sarcina de-a conduce turma credincioșilor!

„Și ce carieră ți-ai alesu?

— O singură imi convine: cariera de milionaru.

„Bravo! Iți urezu totu succesul in cariera D-tale.

— Păn' acuma nu sciu pentru ce milioanele fugu de mine. Dar cu vremea voru trebui să vie. Să vedemu cine are mai multă rabdare: ele

in persistența de a nu veni, sau eu acceptându-le!

Astfelu vorbindu, ne apropiamu de culme. Brații incetase de mult, și din pământul stăncosu al muntelui resăria numai earbă și pe ici pe cole rosa Alpilor. Puțin mai jos de culme este unu mare otelu de lemn cu sute de odăi și întreținutu cu destul luccu și eleganță. Ajunși la otelu, ocupăremu câte o cameră și ne puseremु să facemu puțină toaletă. Deodată s'auđi unu instrumentu resunându cu grozavă putere: Eră cornul Alpilor care vestiă călătorilor că trebuie să se urce pe culme, fiindcă soarele aveă să le ȓică ȓioa bună. Peste câteva minute alergăi in sus și cu mine sute de persoane, barbați, femei și copii veniți din toate părțile lumii. Culmea lui Rigi, deosebindu-se de cei mai mulți munți ai Svițerei are forma unui micu platou pe care incapu mii de persoane. Elu eră plinu de călători curioși să vadă unu spectacolu așa de extraordinaru. Așeȓați in grupuri, unii in picioare, alții pe earbă, alții lungiți pe plaiduri și shawluri, alții răȓemați pe bastoanele lor, ii se intorceau cu fața spre apusu și acceptau dispariȓiunea soarelui. Spre sudu și vestu se vedeau șiruri de munți grandioși acoperiți cu omātu și intrecându-se unii cu alții in înălȓime, spre nordu lacuri și dealuri verȓi și plăcute, ce se intindeau la orizontu păn departe la punctul unde soarele aveă să dispară.

In vale pe mai multe drumuri zăriai călători intărdieți care alergau desperat in sus, vėrsându torente de sudoare, pentru a ajunge ăncă la timpu. Cei de sus ȓi priveau cu compătimire sau ironie. Preumblându-mė printre diferitele grupuri, m'am pusu să ob-

servezu: ici unu Englezu cu favoriți lungi cască o gură așa de mare, încât părea că ar voi să inghită globul de focu; alătura unu grupu de copii infingându-si bastoanele in pământu se acașase pe dênsele ca se fie tot așa de nalți ca și barbații; mai departe câteva persoane insuflate de zelul studiului, căutau să descopere cu lungi ochene puncturile negri din soare; câteva tinere germane culcate la pământu, murmurau incetu dinaintea lor toate inspirațiunile ce au avutu poeții lor in fața spectaculului la care erau să asistă; lângă dênsele unu omu rasu pe față cu o figură lungă și curioasă compară privala de dinaintea lui cu unu portretu din albumui ce ținea in mână. Trecându cu ochiul iute pe deasupra acestora, m'am opritu la doi tineri care erau perduți in contempla-re. Eră lesne de cunoscutu că erau insurăței, căci elu o stringeă duios cu brațul dreptu și-i ținea mână in mână sa stângă, ear ea cu brațul ei se sprijiniă pe umărul seu; ochii lor erau indeferinți pentru toți cei care ăi incunjurau și când se depărtau de la orizontu ii se întâlneau și ceteau adânc unul in sufletul altuia. Soarele putea să dispară de pe lume, ochii lor nu incetau de luci cu dulci scânteie de amoru.

M'asu fi uitatu mult la dênșii dacă unu feliu de urieșu ce ședeă indărătul meu, cu përul, barba și mustețele in nerânduială nu ar fi exclamatu impinsu de o iubită inspirațiune: „Căt e omul de micu in fața acestui spectaculu!”

Deschisei ochii mari să me uitu la filosoficul exclamatoru, când unu hohotu de risu me sili să privescu puțin mai departe: Eră

tovarășul meu de drumu cu përul crețu care nu putea să-și ascundă veselia.

— Ce ai de riți cu hohotu?

„Cum să nu ridu? respunse elu. Nu veți cine observează că omul e micu: unu urieșu de șese picioare și jumătate.

— In toate cauți să găsești motive de veselie.

„E greu a nu ride. Uită-te la sutele de persoane din jurul nostru, cum se uită de duios după soare ca și când nu au să-lu vadă măne resărindu. Ai dice că soarele se duce pentru totdeauna și cu dênșul tot no-rocul și avuția lor. Se vede că poeții au dreptate să-lu numească unu globu de auru.

— Lasă glumele. Privesce mai bine și veți căt e de frumos. Cum acestu spectacul nu-ți face nici unu efectu?

„Din contra a făcutu in mine o revoluțiune intregă și simțescu unu apetitu de ursu.

— Ești unu materialistu de frunte. Dacă nu fugu de D-ta imi perdu toată plăcerea.

„Mulțămesc-te gustându opusul soarelui—strigă elu după mine—și nu cumva să te vedu la tãble d'hôte peste o jumătate de oară.

Soarele incepù a se cufundă. Jos in vale peste lacu se lățise intunericul și virfurile munților erau încă luminate de o blândă lumină. O atmosferă recoroasă inveli muntele Rigi și soarele despărea din ce in ce mai mult. Unu ah! lungu și generalu cu unu suspinu de părere de rău eși deodată din pepturile tuturor: soarele se făcuse nevêdu. Culmea muntelui remase deșartă, mă credeam singuru gustându

„lumina ce nu se vede dar totu încă se simțescu,” când luăi sama că mai erau doue persoane ascunse in grota naturală a unei stânci. Erău bătrânul

Englezu și frumoașa Engleză ce aușisem cântându la Lucerna. Ochii sei erau ațintiți asupra punctului unde se stinsese cele de pe urmă rațe ale soarelui și urmau cu unu doru nespusu lumina perdată și rațe melancolice care porniau din ochii sei păreau a dori să se stingă și ele in oceanul nemărginirei.

(Va urmă.)

Iacob Negruzzi.

Viața a XII imperatori,

traducere din Suetoniu de D. G. I. Munteanu.

In decursul anului trecut a apărutu de stimabilul D. Dr. G. I. Munteanu *) traducțiunea in limba Română a vieței celor doispredece primi imperatori Romani, ce ni s'a transmisu intre alte scrieri de la istoricul Latinu *Caius Suetonius Tranquillus*. O întreprindere de geniu acestu fiindu unu ce in veselitoru mai vârtosu pentru noi Români, ne propunemu prin lucrarea de față a da samă despre dënşa.

D. traducătoru introduce lucrarea sa cu o prefață, in care relevă cu multă justeță avantajele culturai clasice a Romanilor și Grecilor, și soliditatea ce n'o poate căpătă cineva in ori-ce ramură a cunoscințelor umane decât numai răzëmatu pe dënşa. In adevëru, cu toate că subt influența direcțiunii materialistice, care domnesce in timpul nostru și care a fostu provocată mai cu samă de progresele gigantice ale sciințelor naturale și ale rezultatelor lor practice, cu toate că subt această influență, dïcu, s'au găsitu capite,

cari deneagă utilitatea acelei culturai, floarea spiritului june al omenirei, nu mai puțin remăne unu adevëru incontestabilu, că cultura modernă înălțându-se pe edificiul celei antice, fiindu adecă continuarea și completarea ei, nu putemu posede cu deplinătate pe una fără ajutorul celeilalte. Aceasta, pe lângă aceea că e tot ce poate fi mai firescu, s'a probatu și prin împrejurarea, că toate spiritele ilustre, fie ele de ori-ce categorie sciințifică ori literară, cari au continuatu calea cunoscințelor umane au fost mai mult sau mai puțin cunoscëtoare de anticitate.

Trecëndu mai de parte D. traducătoru ne spune că scopul traducțiunii sale este că, precum s'a făcut și la celelalte popoare civilizate, să se respândească cunoscința autorilor clasici și la noi Români, cari am neglesu această până acum. In fine după ce dă câteva notițe, cari aru fi pututu fi mai complete, despre autoru și despre scrierile sale, termină prefața sa espunëndu punctul de vedere, ce a luitu la esecutarea traducerii. Mai înainte arată că a adaosu note (in numărul de 710) la finele vieței fie-cărui imperatoru, fiindcă traducțiunea unui autoru clasicu nu se face pentru invēțați ci pentru publicu in genere, care are trebuință de oare-cari esplicațiuni pentru înțelegerea cuprinsului; apoi că s'a feritu a traduce ad literam, precum se urmează de unii, spre a nu face o lucrare neînțeleasă, de oară ce limbele diferescu in stilul, in diotismele și modul lor de concepțiune. Dar s'a feritu earăși și de perifrasare, precum facu alții, in care casu s'ar departă cu totul de textu. Din aceste cause a preferitu calea de mijlocu, adecă de a se ținë pe de o parte de autoru pe cât permite geniu

*) *Caius Suetonius Tranquillus—Viața a XII Imperatori—Traducere din Latină in limba Românească—ilustrată cu notițe de G. I. M. etc.—Brașovu 1867.*

limbei Române, eară pe de altă parte de a redă idiotismele limbei Latine prin idiotisme corespunzătoare ale limbei în care traduce, cu alte cuvinte s'a silitu a scrie cum ar fi scrisu însuși *Suetoniu*, de ar fi fost Român.

Acesta este în adevăru metoda celui mai de preferitu în asemenea materie. Fără de a voi a intra în detaieri asupra naturei limbilor, ceea ce ne-ar duce pre departe, să ne fiă permis a adauge câte-va cuvinte în general spre confirmarea celor susținute de D. traducătoru. Limbele ca unu ce organicu au și ele, ca totul în natură, corpul lor propriu și diferescu între densesle precum diferescu obiectele naturei în forma și volumele lor. Este peste puțină ca o limbă, care este expresiunea individualității unei națiuni condiționată de circumstanțele esterne, ce au încungiuat'o, e imposibil, țicu, ca o limbă, ori cât de afine ar fi cu alta, să aibă forme și expresiuni cu totul corespunzătoare ei, să se acoperă cu totul una pe alta, precum este cu neputință a găsi în natură doue obiecte de organizațiune diferită, care să semene întocmai. Cu modul acesta avem o normă după care să putemu judecă lucrarea D. traducătoru, o linie desemnată de elu însuși. Cu cât se va fi ținutu mai mult de densa, cu atât și traducțiunea sa va fi mai reeșită.

Dar mai înainte de a esamina traducțiunea însași, mai înainte de a cită câte-va locuri din ea, pentru ca lectorul să-și poată forma singuru o opiniune, și apoi să exprimem și județul nostru, credem necesar a ne ocupa mai de aproape cu *Suetoniu*, ca să se scie a nume cu cine avem a face, ce importanță are și ce locu ocupă între scriitorii Romani, și ca să ne se oferească cu aceasta ocaziunea de

a face oare-care observațiuni, ce se țin de traducțiunea unui scriitoru anticu întreprinsă în circumstanțele actuale ale culturei și literaturii Românilor.

Caiu Suetoniu Tranquilu se născu subtu imperatorul *Vespasian*, și avu de tată pe *Suetoniu Lenu*, precum ne-o spune elu însuși în viața imperatorului *Otone*, Cap. X. Apoi subtu domnia lui *Domitian* trăi ca june în Roma, unde se ocupă cu studie gramatice și retorice, în cari instruindu pare că-și a procuratu oare-care avere. Cu ajutorul acestei averi își cumpără o mică proprietate, unde se putu da cu totul ocupațiunilor sale celor liniscite, departe de sgomotul *Urbei* și de miseriile timpului. Dintre contimpurani *Pliniu iunior*, tovarășul seu de studie, fū amicul seu celu mai bunu și protectorul seu. După recomendațiunea lui i se decernu de imperatorul *Traian*, la care *Pliniu* s'a în mare favoare, după cum este cunoscutu, între altele demnitatea unui tribunu, ear subtu *Adrian* deveni secretarul acestuia (Magister epistolarum). Aceasta însă dură scurtu timp, căci cățu împreună cu alții în disgrația monarhului, ca unu ce nu observase respectul cuvenitu cătră imperăteasa *Sabina*.

Suetoniu este unu din ultimii istorici ai periodului latinității de argintu. Elu scrisu nu atât în spiritul unui istoricu, căci n'avea simțu politicu și talentu combinatoru, lucruri ce se ceru indispensabil de la unu asemenea scriitoru, ci fū mai mult unu cercetătoru al anticității și unu diliginte adunătoru de notițe archeologice, istorice și literar-istorice, pe cari le scoase din sorgintele cele mai diverse. Scrierile sale cele numeroase le esecută cu o esactitate adese ori minuți-

oasă. Remășițe mai însemnate ale lor ne s'au conservatu mai alesu din o scriere mare compilătoare intitulată *De viris illustribus*, care tractă despre toți barbații, ce au escelatu in arți și sciințe. Acestea sunt partea ei numită *De illustribus grammaticis*, despre gramaticii ilustru, și cea numită *De Claris rhetoribus*, despre retorii celebri. Partea, care conțineă viețile poeților, o posedemu într'o stare cu totul mutilată și falsificată de compilatorii mai târșii. Afară de aceasta mai avemu *Miscelane, libri Pratorum*, o scriere antiquarică pe lângă altele foarte mult exploatată și prelucrată in evul de mijlocu.

Subt toate formele fragmentele sale dau mărturie de cercetările sale cele intinse asupra culturai Romane, de oare ce tractează despre totu felu de anticități, despre teatru și jocurile publice, despre tesaurul limbei și formele ei. Cu toate acestea cunoascemu și aprețiamu pe *Suetoniu* principal din cartea, ce ne ocupă, din *Vitae XII Imperatorum*, ca biografu primilor imperatori, de la *Caesar* și până la *Domitian*. Această scriere cuprinde memorie biografice a căror scopu este de a oferu nu atât istoria cât imaginea caracterelor lor; biografiile sunt compuse cu intelinșă practică, ășně fără simțu pentru privire istorică și caracteristică, și ășně cu mai puțină pătrundere in legătura internă a lucrurilor. Cu alte cuvinte această carte nu este o istorie a statului și a regenșilor, ci cunoasce numai orizontul celu mai de jos, dându-ne într'unu șiru fără legătură internă și nepreparatu o mulțime de notițe, scoase parte din alte istorii și comentare, parte din archive, asupra vieței publice și private a imperatorilor, asupra proprietăților lor esterne

și interne, asupra activității lor politice și militare, amestecate cu anecdote și cu sentișele lor, ășně fără să se ingrijească de politică și chronologie, și fără să distingă ceea ce este esenșial de ceea ce este neesenșial. Afară de aceasta chiar și materialul este incomplectu, de oare ce atinge numai superficial persoanele însemnate, care se aflau in contactu de aproape cu imperatorii sau fața cu ei, și cari și-au avutu meritele lor.

Cele din urmă părți ale scrierii sunt din ce in ce mai puțin abundante in notițe, și aceasta nu pentru că'i lipsiă materialul, ci fiindcă n'aveă destulu curagiu și convingere morală, precum ne putem convinge din *Domitian*. Cu toate acestea, deși *Suetoniu* nu ne probează nicăiri unu talentu istoricu, nicăiri niei macar unu singuru aventu de reflecșione, pentru că, elu care-și aveă privirea indreptată numai asupra faptelor, remase străinu de ori ce simțu pentru viața internă, ne-a conservatu ășně o mulțime de date instructive, privitoare la diferitele părți ale vieței publice și ale obiceiurilor Romane. In aceasta a profitatu de abundanța actelor și a marturilor in generalu fără prejudișiu, ășně nu totdeauna fără a se inșală.

Stilul lui *Suetoniu* posede acea claritate și precisiune, care caracterizează limba publicistică și a afacerilor Romei. *Suetoniu* scrie rece, in frase concise, espresiunile sale sunt corecte, cu oare-cari proprietăți ale Latinității de argintu, ășně fără vre-o urmă de arte individuală.

In urma acestei espuneri a vieții și operilor lui *Suetoniu* suntemu conduși de sine a emite opiniunea noastră asupra alegerii lui inre scriitorii Latini. In privința aceasta

noi credem, că în starea actuală a Românilor ar fi fostu mai bine, ca D. *Munteanu* să întreprindă a dotă Literatura Română cu traducțiunea unui altu scriitor de cât *Suntoniu*, cu a unuia din aceia, cari constituiesc florile cele mai frumoase în buchetul Literaturii străbunilor noștri; căci cu traducțiunile stă ca și cu celelalte lucruri: trebuie să ne procurăm mai întâi ceea ce este mai ales și mai indispensabil. Daru aceasta este o considerațiune secundară; poate că D. traducătoru a fostu condusu de unu motivu internu în alegerea lui.

Cu modulu acesta amu ajunsu la examinarea traducțiunii însăși. Lectorul va fi observatu, care a fostu intențiunea noastră principală la espunerea prefeții traducătorului; asemenea va fi observatu și necesitatea ocupării cu *Suetoniu*: voiam ca, relevându ceea ce însuși traducătorul a recunoscutu și și-a lătu de normă, să se vadă la urmă, că cerințele noastre la traducțiune sunt cu totul naturale, voiam earăși ca, desfășurându basa traducțiunii, lucrul să devină mai claru și mai completu.

Spre a se vedè acum în ce măsură limba și stilul traducțiunii corespunde limbei și stilului unui Român, vomu pune dinaintea lectorilor noștri câteva capitule.

Luăm mai întâi cp. IX (p. 5) din biografia lui *Caesar*. Eată cum s'a reprodustu textul: „Și în adevèru puține zile înainte de a intră în funcțiunea de edilu veni în suspiciune, că s'ar fi conjuratu cu M. Crassu consularul, precum și cu P. Sulla și cu A. Antoniu, cari, după ce s'au alesu consuli, furè condamnați petru crima corumperii alegerilor, ca la anul nou să atace armați senatul, și după ce voru ucide pe cine le va

plăceă, Crassu să pună mâna pe dictatură, însuși să se facă *Maisteru de călărime* și, după ce voru organiză republica dupre buna plăcere a sa, apoi să restavereze pe Sulla și pe Antoniu în consulatu. Despre această conjurațiune amintesc: Tanusiu Geminu în istoriă, M. Bibulu în edisale și C. Curione în cuvântările sale. Și Cicerone la aceasta se pare a face alusiune, când într'o epistolă oarecare către Assiu scrie: *că Cesaru în timpul Consulatului seu să fi consolidatu domnia, la care cugetase de precând eră încă edilu*. Tanusiu adauge, că Crassu din căință sau temere să nu se fi infătoșatu la dioa determinată pentru ucidere, și că deaceea nice Cesaru să nu fi datu semnul, ce s'a fostu învoitu a-lu dă. Eară acestu semnu, țice Curione, să fi fostu, ca Cesaru să-și lepede toga de pe umeri. Tot acestu Curione, încă și M. Actoriu Nasone, spunu: ca Cesaru să se fi mai conjuratu și cu junele Cn. Pisone, cui, chiar pentru suspecțiunea unei conjurațiuni în Roma, i s'a datu provincia Spania, în modu extraordinariu; și că s'ar fi fostu înțelesu, ca totdeodată Pisone afară, Cesaru în Roma să se scoale cu ajutorul Ambronilor și Trapadanilor spre a schimbă starea lucrurilor, și că numai prin moartea lui Pisone a căduțu planul unuia și altuia.

Astfelu este prima probă a stilului D. traducătoru. Fără indoială nu se poate cere ca într'o traducțiune totul să fie cum amu fi făcutu noi, pentru că multe espresiuni sunt date de individualitatea fiecăruia, și pentru că prosa Română, nefindu destul de formată, n'amu ajunsu încă la o limbă cu totul generală în scriere. Vomu face dar abstracțiune de acestea, precum și de ceea ce stă în le-

gătură cu opiniunile limbistice ale D. traducătoru, cum este: „*M. Bibulu in edisale*“ in locu de „*in edictele*“ („in edictis“), sau: „*să restavereze pe Sulla*“ in locu de: „*să restabilească pe Sulla*“, și vomu reproduce numai ceea ce strict necesaru trebuiă redatu altfeliu conform spiritului limbei Române. „Și in adevăru puține țile inainte de a intră in funcțiunea de edilu fū suspectatu*) etc. — elu insuși să se facă *Magistru* **) de călărime. — Dupre buna plăcere a lor. — Și Cicerone pare a face alusiune la aceasta. — Tanusiu adaoge, că Crassu din căință sau temere nu s'a infășoșatu, — și că deaceea nici Cesar n'a datu semnalul. — Eară acestu semnalul, țice Curione, a fostu, — Tot acestu Curione, precum și M. Act. Nasone, spunu: că Cesaru s'a conjuratu și cu junele Cn. Pisone, — ; și că s'au înțelesu, etc.

Ceea ce amu citatu până acum este celu puțin clar; modul ănsă de construcțiune și in-trebuințarea nenimerită a cuvintelor face une-ori traducțiunea chiar anevoie de înțelesu. Astfeliu este in cap. LXII (p. 44) tot din *Caesar*: „Linia de bataie inclinată a restaverit'o adeseori singuru, restându fugătorilor, reținându pe unu și pe altul, și apucați de gātu intorcându-i cu fața spre inimicu.**) Altă dată frazele nu sunt bine continuate, ca in cap. XXXII (p. 23), unde se vorbesce de prodigiul care determină pe *Cesar* a trece Rubiconul: Pe când stă indoitu cu mintea,

*) Dacă Latinul țice: *in suspicionem venit* și Germanul: *ist in Verdacht gekommen*, nu urmează că trebuie să ne exprimămu și noi tot așa.

**) Sau *Maestru* după cum vrea cineva (magister equitum); *Maisteru* e nemțesce (Meister).

***) *Inclinatam aciem solus saepe restituit, obsistens fugientibus, retinensque singulos, et contortis faucibus convertens in hostem.*

i s'a făcutu visiunea aceasta. Nescine de o mărime și frumuseță extraordinară i se arată fără veste șeșându in apropiere și cântându dintr'unu flueru de trestie. Venindu, ca să-lu audă, afară de păstori, militari numeroși de pe la stațiuni, *intre acestia erau și trâmbițatori*, aratarea răpi de la unul trâmbița, sări in riu și cântându cu voce sonoră marșul de atacu, trecu in ripa cealaltă. Atunci Cesaru țise: *aideți unde ne chiamă visiunea Țeilor și strămbătatea inamicilor. Sorțul e aruncatu!*“ Nu ne indoimu, că, dacă D. Munteanu ar fi compusu, ear nu tradusu aceasta, n'ar fi scrisu: „*intre acestia erau și trâmbițatori*.“ Ca să fie romănesce ar fi trebuitu, ca, sau să pună aceste cuvinte in parentesu, sau să țică: „*intre cari erau și trâmbițatori*.“ Almintrelea cetindu, crede cineva că periodul s'a sfișritu. Acesta este dar unu casu in care s'a tradusu ad litteram*) cu nesocotința limbei Române.

Mai bine a reeșitu D. traducătoru acolo unde și in tectsu construcțiunea e mai simplă, se înțelege pentru că e trebuință de mai puțină arte. Astfeliu intre altele in cap. XII (p. 473) din viața imperatorului *Vespasian*: „Foarte liberale cătră toată lumea elu implini de la sine ceea ce lipsiă unuia sau altuia senatoru până la averea prescrișă de lege, la barbați consulari fără avere le-a făcutu pensiuni anuali de câte cinci sute de mii de sestertie; o mulțime de cetăți din totu imperiul ce suferiseră de cutremuru și de focu le-a pusu earăși in stare mai bună, — și in cap. succedinte: Protegea și incuragia mai vertosu talentele și artele. Elu e celu d'ănteiu care a constituitu, ca să se dea din fiscu la

*) Latinesce este: *interque eos et aeneatores.*

retorii latini și greci salare anuale de câte o sută de mii de sestertie. Poeții cei eminenți precum și artiștii cum au fostu cei ce refăcură pe Venerea și Colosul*) căpăta se pe lângă o plată însemnătoare și daruri bogate. Unui mecanic, carē se oferī a transportă cu puține spese colonne grandioase in Capitolu, i remuneră împărătesce invențiunea; propunerea ănsē nu-i o primi, ȃicēndu-i: „*Lasă-mē să dau pānisioară la bietulu poporu!*“

Ceea ce mai contribuesce pe lângă cele relevate și altele multe, precum frase Germane ca aceasta (*Cesar*, p. 24, Cap. XX XIV): „*Șirul faptelor sale celor mai întreprinse după aceasta este următoriu,*“**) ceea ce mai contribuesce, ȃicu, ca stilul acestei traducțiuni să fie greoiu și cam neînțelesu, sunt formațiunile de cuvinte cele curioase și făcute după nici o regulă, ca verbul a *escipiā*, in locu de a *esceptā* (l. excipere) ș. a.; apoi modificațiunile la cari sunt supuse vorbele neologe, precum *vlogu* in locu de *vulgu*, *doriu* in locu de *doliu*, *intrepelā* in locu de *intcrpelā*, etc., in fine forme pedante ca *colega* in locu de *colegu*, ca să nu mai vorbimu de falșități ca aceasta: *de curēntu*, pentru: *de curēndu* (l. *currendo*); și aceasta cu atât mai multu cu cât nu se poate presupune, ca publicul, pentru care este destinată traducțiunea, să cunoască bine limba Latină, sau să fie inițiatu in asemenea lucruri spre a le putē descifrā la ocașiune.

Cu modul acesta amu ajunsu la finitul lucrării noastre. Resumēndu acum opiniunea noastră, susținemu, că traducțiunea cu care ne-amu ocupatu, ar fi pututu fi mai bună.

*) Statua colosală, care representă pe *Nerone*.

**) Der Gang seiner darauf noch unternommenen Thaten ist folgender. In textu stă: Ordo et summa rerum, quas deinceps gessit, sic se habent.

Scimu din esperiință căt e de greu a reproduce bine unu autoru anticu; cu toate aceste dificultățile tot se puteau invinge, mai alesu că *Suetoniu* e unu diu scriitorii cei mai ușori de înțelesu și D. traducătoru unu filologu. Termināndu credemu, că nu vomu fi taxați de pre severi in județiul nostru, de oare ce n'amu făcutu nimicu alta decât a aplicā principiile profesate chiar și de D. traducătoru.

N. Ch. Quintescu.

Tudor și Fevronia.

Legendă.

O ruină ce se află in una din părțile cele mai selbatice ale Carpaților arată călătorului că din vechi a fostu acolo o monăstire. Monăstirea eră devotată St. Fevronia și St. Tudor. Acești sfinți făceau minuni: pe cei bolnavi i insănătoșau; celor nefericiți le redau linisce și mângăere.

Fevronia se născuse intr'unu orașu aședatu la picioarele Carpaților. De mică ăncă, sufletul seu era pētrunsu de cuvioșie. Ajunsă in vārstă de 16 ani, ea hotări să se devoteze numai credinței sale. Frumoasa sa față și ochii sei albaștri reflectau blāndeța sufletului seu. Același orășelu eră și locul natalu a lui Tudor. De când eră copilu Tudor simțișe o adăncă simpatie pentru Fevronia. Părinții lor aru fi doritu ca copii să se căsătorească și să pășiască împreună pe calea vieței. Speranța lor ănsē nu se îndeplinī. Sufletul Fevroniei eră pre plecatu spre viața sufletească pentru ca să caute a aflā in astă lume fericirea. Când Fevronia lepădā lanțurile acestei lumi și intrāndu in monăstire consacrā restul vieței sale rugăciunei și privațiunei, Tudor fu cuprinsu de o mārğinită durere. Zadarnic că-

ută să smulgă din inima sa amorul Fevroniei, zadarnic să aștepte în credință repaos și mângăiere. Cu anii pasiunea lui Tudor deveni încă și mai puternică și el se hotărî a mai vedea odată pe Fevronia și a pune apoi singuru unu sfișitu Țilelor sale. Schimbătu în haine de călugăru, el se furișă în chilia Fevroniei și acolo ei declară încă odată amorul seu. „Fevronio! Țise elu, tu ai fostu ȃngerul vieȚei mele! În tine imi pusesem fericirea acestei lumi! O prepastie fără fundu ne desparte! ViaȚa pentru mine e o sarcină, am venitu să te mai vȃdu odată și să ieu de la tine unu eternu adio!“—Tudor! respunse Fevronia: O altă viaȚă mai fericită așteaptă pe acei cari știu să sufere. Și eu te-am iubit, dar mai mult am iubit pe D-Țeu care m'a indemnătu să trăescu numai pentru dȃnsul. SuferinȚele din astă lume voru fi respătite cu fericiri eterne în cealaltă. Tudor, nu încarcă sufletul teu cu celu mai grozavu din pacate. De vrei să mori, mori pentru credinȚa și D-Țeul teu. Oștiri nenumerate de Creștini se duc în Asia să se lupte pentru credinȚa lor și se redobăndească mormȃntul lui Christos. Mergi de te luptă și caȚi cu dȃnșii împreună și într'o viaȚă mai bună ne vomu revedea!“ Tudor cuprinsu ca de unu farmecu ascultă cuvintele Fevroniei, apoi o mai privi încă odată și se duse.

Peste tabăra oștirea credincioșilor se întinse o noapte neagră și fioroasă. Cerul era acoperitu cu nouri negri; dese săgeȚi de focu spinticau aerul și'n urma lor se auȚia bubuitul tunetului. Tăcere adăncă domniă în tabără. În departare se vedeau numai sentinelele ce apăreau la lumina fulgerului ca nise

fantasme. Cu toată neliniscia în natură, oștirea obosită după o cruntă bătălie, gustă repaosul somnului. Unu luptătoru singuru veghă: acesta era Tudor. În bătălia acelei Țile, Tudor se luptase ca unu desperatu: Strigătu luptătorilor și sângele care curgea în șiroae mărise curagiul seu. Arma lui Tudor își făcea drumu prin mijlocul inamicilor. Păgăni ce-lu incunjurau cădeau scaldaȚi în sânge, căci Tudor era condusu de unu spiritu nevȃduțu. Păgăni fugise dinaintea armelor învingătoare ale Creștinilor și triumfătoarea armată retrăgându-se în tabără cântă imnuri de laudă către ceru. Acum toȚi se odihneau de truda Țilei, numai Tudor era neliniscitu în sufletul seu. Găndurile sale sburau peste mare spre o monăstire din CarpaȚi în care trăia unu ȃngeru. Tărdiu abie somnul se coborî pe ochii sei. În somnu elu avu unu vișu. Fevronia i se arată în haine albe și împodobită cu ghirlandă de mireasă și-i Țise: „Acum vino iubiȚul meu. CredinȚa și vitejia ta voru fi respătite. Vină să ne unim spre a nu ne mai despărȚi!“ Tudor se trezi din visul seu încântătoru cu ochii scaldaȚi în lacrimi de fericire. Unu doru puternicu ilu atrăgea spre patria sa; elu porni spre Fevronia a căreia dulce voce ilu chemase.

Clopotul celu mare alu monăstirei vestiă că unu muritoru sfărșise cariera vieȚei sale. Unu peregrinu sprijinitu de unu toeagu ajungea atunci tocmai la poarta monăstirei și întrebă care este maica ce se coboară în mormȃntu.— Sora Fevronia i se respunse. DumeȚeu a chematu la sine pe cea mai cuviosa din roabele sale! — Fevronia! strigă Tudor, apoi apropiându-se de mormȃntu o privi lung

și dîse: „Tu m'ai chematu Fevronio ca se plîngu la mormîntul tîu! Dar simțescu că a sositu și oara mea. Deacum vomu fi nedes-părțiți pentru etern!“ Dîcîndu aceste, Tudor sărută fruntea vestejită a Fevroniei și cădî mortu.

Amîndoi fură coboriți in același mormîntu care se arătă luminatu de o sfîntă lumină.

Legenda spune: că pe mormîntul neferici-ților amoreji au crescutu doi brați dintr'o tulpină, și că la suflarea vîntului și freamă-tul frunzelor se audu din cînd in cînd doue glasuri blînde cari vestescu că virtutea se resplătesce numai in ceruri!

Dimătrie Morțun.

POESII.

ULTIMA LACRIMĂ.

Intr'o fatală, crudă oară
Grozav eu am juratu
Să smulgu din peptul meu afară
Amoru-mi infocatu.

L'am smulsu!... și mult in departare
Am plînsu și am jălitu
Pîn timpul blîndu eu indurare
Durerea mi-a gonitu.

Și ađi din nou ca mai nainte
Simtu unu suspinu amaru
Și vîdu o lacrimă ferbinte
In ochi lucindu-mi ear,

Ce vrei tu, lacrimă amară
Ce vrei amaru suspinu
Vrei tu ca să inceapă eară
Amorul ș'al meu chinu?

Nu! — Grabnic lacrima va trece
Pe ceru cum trece-unu noru
Stropindu duios mormîntul rece
A stinsului amoru.

UNU TOPORAȘU.

Cufundatu in suvenire
Pe câmpu verde mă primblam
Și cu trista mea gîndire
In trecutu mă intorceam.

Cum la chinuri mult amare
Din trecutu mergeam gîndindu
Pintre earb' o mică floare
Vîdui vesel resărindu.

Și perdutu in cugetare
Toporașul am sdrobotu,
Ear deodată cu'ntristare
L'am culesu și l'am privitu.

Toporașu, sermană floare
Spune, cum ai meritatu
Așa tîneru, in picioare
Fără mil' a fi calcatu?

L'al meu peptu, floare uscată
Deacum af'unu adăpostu
Căci ca tine profanată
A mea inimă a fostu.

Zimbiă veselă și jună
Viața dulce cînd perdî,
Cu-a mea inimă 'npreună
Biată floare, plîngi și tu!

PROSĂ ȘI POESIE.

Și eu ca mulți alții
Am fostu fericitu
Am iubitu odată
Și am fostu iubit.

Dulcea mea simțire
Ansă m'a lasatu
Și nici o cîntare
Nu mi-a inspiratu.

Anii se trecură
Și nefericitu
Eu am iubită eară
Și n'am fostu iubit.

Atuncea puternic
Am fostu inspiratu
Și de-a mea durere
Mult, mult am cântatu.—

Fericirea-i prosă
Ce trece curându
Ea este comună
La toți pe pămentu.

Dar nefericirea
E unu daru cerescu
Ce numai poeții,
Aleșii simțescu.

DOUE VIEȚE.

Doue viețe omul măsoară
Cătu timpu urmează cararea lui
Una in lumea cea din afară
Alta'n adâncul sufletului.

Cea din afară blândă, senină
Mi-a dăruit'o al meu destinu
Dar cea din nuntru de lupte plină
De griji amare și negru chinu.

Precum sermanul făr de vedere
Ce lume, oameni vădū in visu
Când se desceaptă simte'n durere
Noaptea ce-apasă ochiu-i deschisn,

Sau cum a mării puternici valuri
Adânc din funduri s'asviru spumându
Ș'apoi sfarmate de nalte maluri
Earăși in marea recadu gemându,

Așa din mine, visuri frumoase
Aspirări măndre sumeț pornescu

In curându ănsă neputincioase
De-a lumei prosă crud se sdrobescu!

Nimic de-aceste nu scie ănsă
Virtedul lumei nepăsătoru
Jalnice cănturi, lacrimi ascunse
Singur sunt triștii mărturii lor.

Jacob Negruzzi.

Corespondență.

— D-lui M. in. . . Cu părere de rău vă insciințezu că Novele nu se poate publică înainte de a fi cu desăvirșire din nou prelucrată.— Poesia cu neputință.

— D-lui *Gi.* in Bucuresci. Vă mulțămesou. Se va publică cât de curându.

— Onor. domni care s'au adresatu cătră noi cerându volumul anului I al Convorbirilor Literare, anunțamu cu părere de rău că toate sunt vëndute.

Red.

ANUNCIU.

BIBLIOGRAFIE.

A eșitu de suș tiparu și se află de vëndare la biuroul Tipografiei Societății Junimea din Iassi, la librăria D-lor Socce & Comp. in Bucuresci, precum și in cele mai multe librării :

O T H E L L O.

Dramă in cinci acte

de

SHAKSPERE,

tradusă de

P. P. Carp.

Prețul 2 lei 50 bani.

(Edițiunea Societății Junimea.)